

Protegir l'àliga perdiguera

Una bona part de les àligues perdiguera d'Europa són als Països Catalans. Catorze anys de seguiment per dos biòlegs han permès d'establir la minva d'aquesta espècie i les causes, però també la possibilitat i la necessitat de protegir-la.

Universitat de Barcelona per dos biòlegs: Joan Real i Santi Mañosa. Tots dos han gaudit, des de fa uns anys, del suport econòmic de la Fundació Miquel Torres, creada pels coneguts cellers de Vilafranca del Penedès.

Les àrees on viu l'àliga perdiguera es concentren sobretot al sud i oest de la península. Però el seguiment de Real i Mañosa s'ha concentrat en unes quantes zones.

Dintre els Països Catalans, han estudiat l'àrea del Vallès-Penedès i la de Castelló. També n'han fet el seguiment en unes altres àrees peninsulars (Múrcia, Burgos i Navarra) i a la Provença.

Amb aquest estudi s'ha aconseguit un cens de les àligues, constatar-ne la minva i proposar i realitzar algunes mesures per a millorar-ne les condicions i mirar d'aturar-ne la progressiva extinció.

El darrer treball de Real i Mañosa s'ha publicat enguany a la revista *Biological Conservation* (volum 79, pp. 59-66). En aquest ampli estudi, que resumeix i comenta moltes de les dades obtingudes aquests catorze anys, tots dos biòlegs constaten les diferències territorials en la conservació de l'àliga i assenyalen causes de mort. Així observem que l'àrea de Castelló és la que té el nombre més elevat de parelles i la major densitat. Però també hi han sofert

una gran davallada: en començar l'estudi hi havia 46 parelles, i al final n'hi quedaven 28. La densitat és de 0,48 parelles per cada 100 quilòmetres quadrats. Al Vallès-Penedès –aquest és el nom que rep en els estudis científics una zona més àmplia que aquestes dues comarques– la densitat és menor (0,32 parelles/100 km²) i el nombre de parelles ha passat de 14 a 9. Cal destacar també el cas de Múrcia, on hi havia 37 parelles i ara n'hi queden menys de la meitat: 16.

Un dels problemes de l'àliga perdiguera és una elevada mortalitat adulta, que en dificulta la reproducció. Aquest ocell només produeix un ou o dos a cada posta. Això i el baix nombre de parelles, que a més a més poden tenir dificultats per a protegir els nius o trobar aliment per a les cries, provoca aquesta important davallada de població.

Real i Mañosa han comprovat que la major part de morts són degudes a la caça. Al Vallès-Penedès una mica més de la meitat dels ocells trobats morts havien caigut a trets, i la col·lisió o electrocució amb fils de línies elèctriques havia causat el 41% de morts. A Castelló les pèrdues degudes a la cacera són encara més importants. Dels 24 ocells dels quals se sap la causa de mort, quatre cinquenes parts havien caigut a trets i la resta en paranyos o per enverinament. Aquesta elevada mortalitat adulta fa gairebé impossible que la població es pugui reproduir i mantenir.

Només pesa dos quilograms, però el seu metre i mig d'envergadura i el seu vol àgil li donen una imatge majestuosa. És l'àliga cuabarrada, més coneguda popularment per àliga perdiguera. El seu nom científic és *Hieraetus fasciatus* i es tracta d'un ocell rapinyaire en perill. El nombre d'individus ha minvat a Europa aquests darrers anys i es calcula que a tot el continent ara només n'hi ha al voltant de mil parelles. Entre el 75 i el 93% d'aquestes es troben en una àrea que comprèn la península Ibèrica i la Provença.

Des de fa catorze anys aquest rapinyaire ha estat objecte d'estudi des del departament de biologia animal (vertebrats) de la

ARXIU

Per això, els autors destaquen la necessitat de protegir les àrees on viu l'àliga perdiguera. D'una banda, evitant, naturalment, que la caça causi més baixes. D'una altra, variant les instal·lacions de línies elèctriques perquè els ocells no hi xoquin o no les utilitzin per a descansar. Això, a més, evitaria els incendis forestals que també es poden atribuir a les línies d'alta tensió.

Unes altres pràctiques, amb perill per a les àligues, són els anomenats esports d'aventura. Les àligues perdiguera fan els nius en punts arrecerats de penyes i cingleres, llocs atractius, per exemple, per a l'escalada. Aquesta pràctica i els esports de motor per muntanya ja s'han limitat a les zones on viuen les àligues en certs períodes. Concretament, el seu període de reproducció va de gener a juny. Durant aquests mesos, s'hi han limitat o prohibit aquestes pràctiques, però també caldria regular l'aclariment dels boscos o les activitats que poden perjudicar les parelles d'àligues o els seus polls. També s'ha evitat l'obertura de noves pistes forestals a certs llocs i s'hi ha limitat el pas de vehicles, durant l'època esmentada, a vehicles autoritzats.

Hi ha encara més problemes que perjudiquen aquesta espècie d'àliga. Probablement en algunes zones té problemes de competència amb els altres rapinyaires, però cal destacar també l'empobriment dels hàbitats naturals. Al Vallès-Penedès la mortalitat adulta no és tan elevada com a

Castelló. Però hi ha una progressiva invasió dels hàbitats per urbanització o un abandonament de les activitats agrícoles i ramaderes que durant segles han permès a aquest animal de viure i de reproduir-se.

L'àliga s'alimenta bàsicament de perdius i de conills, però tam-

La caça i la col·lisió o electrocució amb fils de línies elèctriques són les principals causes de la mortalitat de l'àliga.

ARXIU

ROSANNA PUCHADES

Les zones més importants amb presència d'àliga perdiguera al nostre país són les comarques de Castelló i l'àrea Vallès-Penedès. La primera zona ha passat de tenir, en 1975, 46 parelles a tenir-ne 28 en l'actualitat; i la segona, de 14 a 9.

bé de tudons, esquiroles, gaigs i fins i tot llangardaixos. Obté aquests animals en garrigues, clarianes de bosc i petits conreus. Però algunes activitats agrícoles van minvant, un cert tipus de bosc perd terreny i les poblacions de perdius i conills es fan cada vegada més esquives a l'àliga perdiguera.

Segons Real i Mañosa, l'accelerada intensificació agrícola i la mala gestió dels camps redueixen el potencial dels individus joves. Aquests autors també assenyalen que la urbanització de zones rurals ha anat acompanyada de la instal·lació de línies d'alta tensió, de forma que, com hem vist, ara constitueixen un dels perills principals per a l'àliga.

Malgrat aquestes dades, els dos autors destaquen que les mesures preses i els resultats obtinguts demostren que la protecció d'aquesta espècie és possible. I fer-ne el seguiment és important, perquè, com amb la majoria d'espècies, la seva conservació o minva no significa només el manteniment o la davallada d'un animal concret. Que la població d'espècies com l'àliga perdiguera disminueixi és un senyal que ens alerta sobre el progressiu abandonament de certes parts del territori i sobre la necessitat de variar la nostra relació amb el medi.

Xavier Duran